

Odkaz: http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/na-jihu-olomoucku-maji-ve-vode-prils-mnoho.html

Datum: 12.09.2011

Autor: Daniela Tauberová

Hygienička: Kojenci by to neměli vůbec pít

Dusičnany jsou ve vodách přirozeně. I ve vodě odebírané pro vodárenskou úpravu a určenou pro transport do kohoutků v domácnostech.

V zemědělských oblastech se však v minulosti vlivem rostoucí spotřeby dusíkatých hnojiv koncentrace zvedla. Jejich množství ve vodě však v závislosti na různých vlivech kolísá.

Při dlouhodobém sledování pitné vody, kterou pijí obyvatelé Dubu nad Moravou a okolních obcí, zjistila vodárenská společnost zvýšené množství dusičnanů a vlastními opatřeními je nedostane pod přípustný limit pro pitnou vodu – 50 mg/l.

„Požádali nás proto o výjimku, což zákon umožňuje, a my jsme na základě doložených podkladů na časově omezenou dobu určili mírnější hygienický limit,“ uvedla Eva Čehovská, vedoucí oddělení hygieny obecné a komunální Krajské hygienické stanice v Olomouci.

Jak vysoké jsou koncentrace dusičnanů (NO₃⁻) v pitné vodě dodávané do Dubu nad Moravou a okolních obcí?

Z 32 rozborů na kontrolu dusičnanů provedených v roce 2010 a v letošním roce vyplývá, že kolísaly od 36mg/l do 71mg/l v loňském roce a od 44mg/l do 69mg/l v letošním roce. Průměrná hodnota dosahovala 56mg/l.

Dusičnany tedy překračovaly přípustné limity už vloni? Proč se nezasáhlo dříve? Přesněji, proč lidé nedostali tuto informaci dříve?

Zjistí-li provozovatel, že opatřeními není možné dodržet chemický ukazatel s nejvyšší mezní hodnotou, může dle zákona o ochraně veřejného zdraví požádat o určení mírnějšího hygienického limitu. Tomu však musí předcházet dlouhodobé sledování a rozborů odebraných vzorků vody. Vzhledem ke kolísavé hladině dusičnanů byla situace poněkud náročnější. Provozovatel v tomto případě postupoval podle zákona.

I když dusičnany znamenají pro kojence značné riziko a hodnoty šly nad 70mg/l?

S dusičnany je to složité v tom, že jejich množství ve vodě kolísá. To není jako u havárie, kdy najednou dojde k nárůstu a je zapotřebí okamžitě zareagovat a zajistit náhradní zásobování pitnou vodou.

Jak je to tedy s dopadem dusičnanů na jednotlivé věkové skupiny lidí?

Abychom vyhověli žádosti o výjimku, musí mít provozovatel podle zákona odborníkem zpracované hodnocení dopadu dusičnanů na zdraví populace v dané lokalitě, kde byly tyto koncentrace zjištěny. Hodnocení dopadu na zdraví se provádí pro jednotlivé věkové skupiny, protože každá má odlišnou spotřebu pitné vody. Zohledňuje se přitom i příjem dusičnanů potravou. Z toho může vyplynout riziko například pro děti do pěti let, při určité koncentraci dusičnanů. My závěry hodnocení samozřejmě nemusíme převzít, můžeme je zpřísnit. To jsme udělali. Při hodnocení zdravotních rizik byl nezávislým odborníkem stanoven maximální limit na 80 mg/l. My jsme určili 70 mg/l, a to vzhledem k hodnotám, které se naměřily ve

sledovaném období a s přihlédnutím k tomu, že se jedná o oblast s intenzivní zemědělskou činností, kde lidé mají své zahrádky a kde přísun dusičnanů potravou může být jiný než v populaci ve velkém městě.

Konkrétní dopady na zdraví? Jak mohou dusičnany lidem uškodit?

Nejrizikovější skupinou jsou kojenci. Může u nich dojít ke stavu spojenému s nedostatkem kyslíku v organismu. To se projevuje namodralým zbarvením kůže, rtů, slabostí, zrychleným pulzem a dýcháním. V krajním případě může dojít k úmrtí. Osobně jsem se ve své praxi s tímto akutním poškozením zdraví nesetkala, protože dnes maminky kojí tyto děti a stravu jim připravují z kojenecké balené vody. Vštěpuje jim to každý pediatr a maminky se podle toho jistě ke svým dětem chovají.

Ohrozit mohou i předškoláky, ale i dospělé, pokud nejsou stoprocentně zdraví, a to při dlouhodobém účinku.

Proto jsme z předběžné opatrnosti doporučili omezit spotřebu vody z kohoutku těhotným ženám a dětem do pěti let. To znamená střídat ji s balenou vodou. Maminky by měly myslet na to, že balenou vodu by měly uchovávat v chladnu, temnu a po otevření co nejdříve spotřebovat. Upřednostnit samozřejmě neperlivé vody.

Dospělí?

Při dlouhodobém působení vysokých koncentrací vyplývá nebezpečí dusičnanů (NO₃⁻) z možnosti jejich redukce v zažívacím traktu člověka na dusitany (NO₂⁻). Dusitany v zažívacím traktu reagují při metabolických procesech s některými látkami z potravy za vzniku karcinogenních N-nitrososloučenin (nitrosoaminy a nitrosoamidy). Statisticky byla prokázána závislost zvýšeného výskytu např. rakoviny jater, žaludku. Je potřeba zdůraznit, že dusičnany nevykazují genotoxické ani karcinogenní účinky. Pro zdravého člověka je limit naměřený v pitné vodě pro Dub nad Moravou v období stanovené výjimkou, tedy tři let, bezpečný. Pro informaci: v krizových situacích, například při haváriích, může zdravý dospělý člověk po dobu jednoho měsíce pít vodu s obsahem až 130mg/l.

Můžete sdělit, proč jste žádosti o výjimku vyhověli? Nemohli jste ji prostě zamítnout a nevystavovat obyvatele zvýšeným koncentracím dusičnanů?

Ze zdravotních rizik, za stanovených podmínek, nevyplynulo ohrožení obyvatel. Výjimka také pomáhá tomu, aby se urychlilo řešení problému. S udělením výjimky jsme stanovili provozovateli důležité podmínky: budou neprodleně informovat obyvatele o zdravotních účincích dusičnanů s doporučením omezení spotřeby této vody k pitným účelům u těhotných žen a dětí do pěti let, s vyloučením této vody pro přípravu stravy pro děti do jednoho roku. Určili jsme jim, že budou jakost pitné vody, konkrétně dusičnany, sledovat častěji.

Výjimka má pomoci vyřešit problémy s kontaminovanou vodou v Dubu?

Uspíšit napojení na skupinový vodovod Olomouc. Tím dojde k vyřešení problému nadlimitní koncentrace dusičnanů z prameniště Nenakonice. A současně k zajištění dostatečné kapacity pitné vody v této oblasti Dubu nad Moravou.

Podobnou výjimku jste na Olomoucku udělovali?

Pro veřejný vodovod ne.

Autor: Daniela Tauberová